

פרשת לך לך תשפד – המלחמה היהודית הראשונה: שחרור שבוי

1. **בראשית יד, יג:** ויבא הפליט ויגד לאברם העברי – **רש"י:** לפי פשוטו זה עוג, שפלט מן המלחמה והוא שכתוב 'כי רק עוג נשאר מיתר הרפאים', שלא הרגוהו אמרפל וחבריו כשהכו הרפאים בעשתרות קרנים (תנחומא). ובמדרש בראשית רבה, זה עוג שפלט מדור המבול, וזהו מיתר הרפאים, שנאמר 'הנפילים היו בארץ' ומתכוין **שיהרג אברם וישא את שרה**. 'אברהם העברי' - שבא מעבר הנהר.

בראשית יד, יד: 'וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלוש מאות וירדף עד דן' – **בראשית רבה מב, ב:** 'וירק את חניכיו' - אברהם הוריק פנים כנגדן [פניו איבדו צבעם והפכו ירוקות], אמר אצא **ואפול על קידוש שמו של מקום** (פירוש עץ יוסף: להציל עשוק מיד עושקו, שאין קידוש השם גדול מזה). **רש"י בראשית יח, כז:** 'ואנכי עפר ואפר' - כבר הייתי ראוי להיות **עפר על ידי המלכים**, ואפר על ידי נמרוד, לולי רחמיך אשר עמדו לי.

רלב"ג שופטים סוף פרק ט ואילך: להודיע למי שיתחיל במלחמה עם מי שתקיף ממנו, שיעשה דבריו בחכמה, רצה לומר שאם **לא יתבאר לו שינצח, לא ימסור עצמו לסכנה**. ולזה תראה ששאל גדעון אות שינצח אויביו קודם שיתיר עצמו להילחם עמהם.

2. א. **רות ג, ז:** ויאכל בועז וישת ויטב לבו ויבא לשכב בקצה הערמה ותבוא **בלט ותגל** מרגלותיו ותשכב. ב. **בראשית יב, ג:** ומקללך אאור – תרגום אונקלוס: **ומלטטך אלוט**. ג. **בראשית לז, כה:** והנה אורחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי **ולט** – רש"י: **מיני בשמים**.

בראשית יא, כח: וימת הרן על פני תרח אביו בארץ מולדתו באור כשדים - **רש"י:** שעל ידי אביו מת, שקבל תרח על אברם בנו לפני נמרוד על שכתת את צלמיו והשליכו לכבשן האש, והרן אומר בלבו: אם אברם נוצח אני משלו ואם נמרוד נוצח אני משלו. וכשינצל אברם אמרו להרן משל מי אתה? אמר להם: משל אברם אני. השליכוהו לכבשן האש ונשרף. וזהו 'אור כשדים'.

בראשית יב: וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט ... ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו – **חזקוני:** לפי שהרן אביו מת באור כשדים בגלל אברהם אחיו, היה לו לוט כבן בית.

יב, ה: ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם. **יג, א:** ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו **ולוט עמו הנגבה**.

יג, ב: ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב ... וגם ללוט ההלך את אברם היה צאן ובקר ואהלים. **יג, ז:** ויהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט – **בראשית רבה מא, ו:** בהמתו של אברהם יוצאה זמומה [חסומה בפיה שלא לרעות בגזל שדות זרים] ובהמתו של לוט לא היתה זמומה. אומרים רועי אברהם: הותר הגזל?! היו אומרים רועי לוט, אמר ה' לאברהם 'לזרעך אתן את הארץ הזאת', ואברהם פרדה עקרה ואינו מוליד, למחר הוא מת ולוט בן אחיו יורשו ולכן הבהמות אוכלות משלהן. **בראשית יג:** ויסע לוט מקדם ... ויאהל עד סדום - **רש"י:** 'ויסע לוט מקדם' – הסיע עצמו מקדמונו של עולם, אמר אי אפשר לא באברם ולא באלוקיו.

3. **באר יוסף יד, יד:** היה בזה כדי לקיים הבטחתו ללוט, כשאמר לו 'הפרד נא מעלי' ופירש רש"י: 'בכל אשר תשב לא אתרחק ממך ועמוד לך למגן ולעזר, וסוף דבר הוצרך לו, שנאמר וישמע אברהם כי נשבה אחיו'. וכיון שהבטיחו רצה לעמוד בדיבורו ולקיים הבטחתו, ושלא ייגרם חילול שם שמים.

רמב"ם מתנות עניים ה, י: פדיון שבויים קודם לפרנסת עניים ולכסותן, ואין לך מצוה גדולה כפדיון שבויים, שהשבוי הרי הוא בכלל הרעבים והצמאים והערומים ועומד בסכנת נפשות והמעלים עיניו מפדיונו הרי זה עובר על 'לא תאמץ את לבבך' ו'לא תקפוץ את ירך' ו'לא תעמוד על דם רעך' ו'לא ירדנו בפרך לעיניך'... ואין לך מצוה רבה כפדיון שבויים.

התוועדיות תשנ א/331: אע"פ שלוט היה רשע (כנראה מהעתקתו לסדום) ונפרד מאברם... אברהם יצא למלחמה **למסור נפשו** כדי להציל את לוט. ועד שהמסירות נפש של אברם פעלה גם בלוט, שהוא מסר נפשו כדי להכניס אורחים בעיר סדום, אע"פ שזה היה קשור בסכנת נפשות.

תוכן מליקוטי שיחות כה/80 ואילך: יש אדם שעושה חסד 'מצד הגדולה'. הוא עשיר מופלג ומצד הרגשת עצמו הוא מצוי בתנועה של נדיבות [הבסיס של הנתינה הוא **להתפשט יותר**]. אבל אצל אברהם היה החסד מצד 'אנכי עפר ואפר', הוא הרגיש בטל ושפל **וקטן מכולם**. ולכן נתן לאחרים כל שהיה לו ואפילו כשנגרם לו הפסד מהנתינה. כך נהג אברהם כשסיכן את חיי **הגוף** לטובת הצלת לוט, יותר מזה, כשמסר את **הרוחניות** שלו ואמר לקב"ה 'להמתין לו עד שירוך ויכניס את האורחים'.